

หลักกฎหมายที่สำคัญในข้อตกลง TRIMs

ข้อตกลง TRIMs ได้วางหลักกฎหมายที่สำคัญ ๆ ไว้ดังนี้

3.1 ขอบเขตของข้อตกลง TRIMs

มาตรการการลงทุนที่มีผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศที่ได้มีการเจรจาในการเจรจารอบอุรุกวัยในกรอบของข้อตกลง TRIMs นั้น กล่าวโดยสรุปเป็นการขยายความหลักปฏิบัติอย่างชาติในมาตรา III โดยเฉพาะมาตรา III (4) และการห้ามการจำกัดการนำเข้าและส่งออกตามมาตรา XI¹ ของ GATT 1994 (1947)² โดยมีมุ่งเจรจาถึงการลดเลิกมาตรการกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนในประเทศ (Local Content Requirement) ซึ่งจะเรียกว่า LCR มาตรการการลงทุนที่มีเงื่อนไขจำกัดการนำเข้าส่งออก (Export-Import Restriction) และมาตรการบังคับให้ส่งออก (Export Requirements) ซึ่งจะเรียกว่า XR ดังที่ได้อธิบายในบทที่ 2 ว่าในการเจรจานั้น ได้มีการตัด XR ออกจากข้อตกลง TRIMs แต่ในขณะเดียวกัน

¹ ดูรายละเอียดและการวิเคราะห์สองมาตรานี้ใน สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ : การควบคุมการค้าระหว่างประเทศโดยรัฐ, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2531.

² GATT 1947 เป็นส่วนหนึ่งของ GATT 1994 ตามข้อ 1(a) ของ General Interpretative Note ของ Annex 1A เรื่องข้อตกลงการค้าสินค้า (Agreements on Trade in Goods) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงจัดตั้งองค์การการค้าโลก (Agreement Establishing the World Trade Organization หรือ WTO) Annex 1A นี้มีผลเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงจัดตั้ง WTO ตามหลักในมาตรา 2(2) ของข้อตกลงดังกล่าว

ก็ยังมีมาตรการการกำหนดเพื่อดุลย์การค้า (Trade Balancing Requirement) และประเด็นที่สำคัญก็คือได้มีการเจรจามาตรการการลงทุนที่มีผลต่อการค้าดังกล่าวในข้อตกลงการช่วยอุดหนุนและการตอบโต้การช่วยอุดหนุน (Agreement on Subsidies and Countervailing Measures)³ ซึ่งจะเรียกว่าข้อตกลง SCM ดังนั้นขอบเขตในแง่กฎหมายของมาตรการการลงทุนที่มีผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศที่มีรากเหง้าอยู่ในข้อตกลง TRIMS ซึ่งจะใช้เป็นกรอบการวิเคราะห์ของวิทยานิพนธ์นี้จะมีขอบเขตดังนี้คือ

1. มาตรการตามข้อตกลง TRIMS

1.1 เป็นการใช้บังคับกับมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าเท่านั้น⁴ ไม่ได้รวมถึงการค้าการบริการด้วย

1.2 มาตรการการลงทุนที่ขัดต่อข้อผูกพันของหลักปฏิบัติอย่างชาติตามมาตรา III (4) ของ GATT 1994 ซึ่งเป็นมาตรการที่กำหนดเงื่อนไขของประเทศผู้รับการลงทุน ทั้งในรูปกฎหมาย กฏระเบียบให้ผู้ลงทุนปฏิบัติตามโดยจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทน⁵

การกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ (LCR) หรือการกำหนดเพื่อดุลย์การค้า (Trade Balancing Requirement) ซึ่งได้แก่

³ Agreement on Subsidies and Countervailing Measures ใน GATT, Multilateral Trade Negotiations : The Uruguay Round, Restricted, MTN/FA 15 December 1993 ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเรียกตามตัวย่อที่กำหนดไว้ใน MTN/FA ว่าข้อตกลง SCM (Agreement on SCM)

⁴ มาตรา 1 ของข้อตกลง TRIMS (ดูเชิงอรรถที่ 2 ของบทที่ 2 (supra))

⁵ Ibid., ข้อ 1 ของ Annex ของข้อตกลง TRIMS

1.2.1 การกำหนดให้ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตภายในประเทศ หรือใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในประเทศในการผลิตสินค้าอย่างหนึ่งอย่างใด โดยอาจจะกำหนดเป็นตัวสินค้า หรือปริมาณหรือมูลค่าของสินค้า หรือสัดส่วนของปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าที่ผลิตได้ภายในประเทศ⁶

1.2.2 การกำหนดให้การซื้อสินค้าหรือใช้สินค้านำเข้าจะต้องสัมพันธ์หรือถูกจำกัดอยู่เท่ากับปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าที่ส่งออก⁷

มาตรการใน 1.2.1 ข้างต้นนี้จะมีลักษณะเป็น LCR ที่เข้าใจกันทั่ว ๆ ไป คือเป็นกรณีที่รัฐกำหนดเอาไว้ว่าในการผลิตสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตในประเทศเพื่อการผลิตสินค้านั้น ๆ เป็นสัดส่วนตามที่กำหนดเพื่อให้ได้รับอนุญาตให้ผลิต หรือรัฐอาจกำหนดเพิ่มเติมไปด้วยว่า ถ้าผู้ลงทุนกระทำตามเงื่อนไข LCR ดังกล่าวแล้ว จะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลงทุนต่าง ๆ เช่นการได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล การลดภาษีศุลกากร (ภาษีนำเข้า) ต่อวัตถุดิบ หรือวัสดุจำเป็นที่ใช้ในการผลิตนั้น สำหรับมาตรการใน 1.2.2 ยังมีลักษณะเป็นการกำหนดเพื่อดุลย์การค้า (Trade Balancing Requirement)* ซึ่งหมายถึงการจำกัดปริมาณหรือมูลค่าการนำเข้าเป็นสัดส่วนกับการส่งออกสินค้านั้น เพื่อไม่ให้มีการเสียเงินตราต่างประเทศ ในการนำเข้าแต่ฝ่ายเดียวมากเกินไป

นอกจากนี้ยังมีข้อสงสัยเกิดอยู่ที่ข้อ 1(b) ของ Annex (ดู 1.2.2) กล่าวคือ ปัญหาที่เกิดขึ้นในเชิงวิชาการคือ การกำหนดให้การซื้อสินค้าหรือใช้สินค้านำเข้าถูกจำกัดหรือสัมพันธ์อยู่กับปริมาณหรือมูลค่าการส่งออกนั้น จะมีความหมายรวมถึง XR ที่ได้ตัดออกไปจากข้อตกลง TRIMs แล้วหรือไม่ เพราะการที่รัฐมีมาตรการกำหนดว่าต้องส่งออกเท่าใดจึงจะนำเข้าสินค้าที่นำมาใช้ในการผลิตได้เท่านั้นเท่านี้ ในแง่มุมหนึ่งก็เป็นลักษณะหนึ่งของการบังคับให้ส่งออกหรือ XR นั้นเอง ดังนั้นแม้ข้อ 1 (b) จะอยู่ในส่วนที่เข้าใจกันทั่ว ๆ ไปว่าเกี่ยวกับ LCR หรือการกำหนดเพื่อดุลย์การค้า (TBR) แต่ข้อ 1 (b) นี้เป็นการครอบคลุมถึง XR ลักษณะหนึ่งด้วย เพราะถือว่าเป็นการ

⁶ Ibid., ข้อ 1 (a) ของ Annex ของข้อตกลง TRIMs

⁷ Ibid., ข้อ 1(b) ของข้อตกลง TRIMs

* ภาวนิชยานิพนธ์นี้จะอ้างถึงว่ามาตรการ TBR

เลือกปฏิบัติขัดต่อมาตรา III (4) ของ GATT 1994 ที่ปฏิบัติต่อสินค้าที่นำเข้า โดยยกว่าสินค้าที่ผลิตจากประเทศของตน

นอกจากนี้ในประเด็นเดียวกันนี้ยังต้องพิจารณาด้วยว่า การ "กำหนดปริมาณการนำเข้า" โดยมีเงื่อนไขว่าต้องส่งออกตามที่กำหนดนั้น มีความหมายกว้างแคบเพียงใด ในกรณีที่มีการส่งออกเป็นเงื่อนไขที่จะได้รับการลด หรือยกเว้นภาษีนำเข้าซึ่งสินค้าบางอย่างนั้น จะถือว่าการไม่ยกเว้นภาษีนำเข้านั้น เป็นการจำกัดการนำเข้าลักษณะหนึ่งหรือไม่เพราะสินค้าบางอย่าง เช่น วัตถุดิบ หรือวัสดุปัจจัยการผลิตนั้น ถ้าไม่มีการยกเว้นภาษีนำเข้า ก็จะมีราคาสูงจนทำให้ ไม่คุ้มกับการผลิต ไม่สามารถแข่งขันได้ ในแง่มุมนี้จึงเห็นได้ว่า ถ้าไม่มีการ ยกเว้นภาษีนำเข้า ก็จะไม่มีการนำเข้า ซึ่งก็คือถูกจำกัดนั่นเอง และเป็นการถูก จำกัดการนำเข้า เพราะไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่บังคับให้ส่งออก กล่าวคือ ถ้า ผู้ลงทุนปฏิบัติตามเงื่อนไขที่บังคับให้ส่งออก การจำกัดการนำเข้าก็จะหมดไป คือ ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบ ถ้ากรณีเช่นนี้ถือว่าเป็นการจำกัดการนำเข้า โดยขึ้นอยู่กับปริมาณที่ส่งออกแล้ว มาตรการเช่นว่านั้นก็ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของ XR ตาม 1 (b) ของ Annex ด้วย และมาตรการบางอย่างของ BOI ของ ประเทศไทยก็อาจจะถูกตีความว่า อยู่ในขอบเขตของ XR ดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม แง่คิดดังกล่าวคงต้องรอการหารือกับ WTO ในอนาคต

1.3 มาตรการการลงทุนที่ขัดต่อการจำกัดการนำเข้าหรือ ส่งออกสินค้าตามมาตรา XI (1) ของ GATT 1994 ในมาตรการดังกล่าว ประเทศผู้รับการลงทุนมักกำหนดไว้ในกฎหมายภายในหรือกฎระเบียบ ข้อบังคับ ต่าง ๆ ซึ่งหากผู้ลงทุนปฏิบัติตามแล้วจะได้ผลประโยชน์ตอบแทน มาตรการ ดังกล่าวจะเป็นการจำกัดในกรณีต่อไปนี้

1.3.1 ข้อจำกัดจำกัดปริมาณการนำเข้าสินค้าซึ่งใช้ ในการผลิตภายในประเทศขึ้นอยู่กับปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าที่ผลิตได้เพื่อ ส่งออก⁸

1.3.2 ข้อจำกัดจำกัดการนำเข้าของสินค้าที่ใช้ใน การผลิต หรือเกี่ยวกับการผลิตภายในประเทศขึ้นอยู่กับ การแลกเปลี่ยน

⁸ ข้อ 2(a) ของ Annex ของข้อตกลง TRIMs (ดูเชิงอรรถที่ 2 ของบทที่ 2 supra)

เงินตราต่างประเทศ โดยการนำเข้าสินค้านั้นจะสัมพันธ์กับปริมาณเงินตราต่างประเทศที่หามาได้⁹

1.3.3 ข้อกำหนดจำกัดการส่งออก หรือการขาย เพื่อการส่งออกสินค้า ไม่ว่าจะกำหนดในลักษณะของประเภทของสินค้านั้น ๆ ในลักษณะของปริมาณหรือมูลค่าของสินค้า หรือในลักษณะของสัดส่วนของปริมาณหรือมูลค่าต่อการผลิตภายในประเทศ¹⁰

กรณีตาม 1.3 นี้เป็นกรณีที่มีการจำกัดการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าโดยขึ้นอยู่กับปริมาณหรือมูลค่าของการผลิตภายในประเทศ ประเด็นที่น่าจะพิจารณาในแง่ของการจำกัดการนำเข้าส่งออกมีดังนี้คือ

ก) ข้อ 2 (a) ของ Annex ระบุถึงการจำกัดการนำเข้าสินค้าที่ใช้ในการผลิตภายในประเทศโดยโยงการจำกัดนั้นกับการส่งออก กรณีนี้คล้ายกับข้อ 1 (b) เป็นกรณีที่จำกัดการนำเข้าสินค้าโดยโยงกับปริมาณการส่งออกสินค้าที่ผลิตภายในประเทศไม่ว่าสินค้านำเข้านั้นจะเกี่ยวกับการผลิตภายในประเทศที่ใช้สินค้านำเข้าเป็นวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นหรือไม่ แต่ในข้อ 2 (a) นี้ เป็นกรณีที่โยงการจำกัดการนำเข้าสินค้านำเข้ามานำใช้ในการผลิตกับปริมาณการส่งออกสินค้า ประเด็นที่คล้ายคลึงกันที่ต้องพิจารณาก็คือ กรณีตามข้อ 2 (a) ของ Annex ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของมาตรการ TBR เช่นกัน จะถือเป็นลักษณะหนึ่งของ XR หรือไม่โดยเป็นการกำหนดว่า ถ้าจะนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเป็นปริมาณหนึ่งก็จะต้องส่งออกสินค้าสำเร็จรูปเป็นปริมาณตามที่กำหนดเอาไว้จะต่ำกว่านั้นไม่ได้ การตั้งเงื่อนไขให้ส่งออกเพื่อได้รับสิทธิประโยชน์ในการยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตจะถือเป็นกรณีการจำกัดการนำเข้าด้วยหรือไม่โดยถือว่าการไม่ยกเว้นภาษีนำเข้าก็เป็นกรณียกเว้นการนำเข้าอย่างหนึ่ง* ประเด็นเหล่านี้มีความสำคัญเพราะในร่างก่อนร่างของนาย Dunkel

⁹ Ibid., ข้อ 2(b) ของ Annex ของ ข้อตกลง TRIMs

¹⁰ Ibid., ข้อ 2(c) ของ Annex ของข้อตกลง TRIMs

* เทียบเคียงกับกรณี Tariff Quata

คำว่า XR แต่เป็นการบัญญัติสถานการณ์ เช่นเดียวกับมาตรการ LCR ก็ไม่มีการระบุไว้ในข้อตกลง TRIMs ปัจจุบัน แต่เป็นการบัญญัติสถานการณ์ต่าง ๆ เอาไว้ ดังนั้นแม้มีการตัดบทบัญญัติ XR ออกไปแล้วก็ตาม ก็ยังต้องพิจารณาด้วยว่า บทบัญญัติที่เหลือมีผลครอบคลุมถึง สถานการณ์ที่มีการกำหนดเงื่อนไข XR ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งด้วยหรือไม่

ข) ข้อ 2 (c) ของ Annex นั้น เมื่อนำมาใช้บังคับกับกรณีของประเทศไทย ก็จะได้เห็นในเบื้องต้นแล้วว่า มาตรการ XR ในกฎหมายไทยนั้น เป็นการบังคับ (require) ให้ส่งออก ถ้าจะมีการผลิตในประเทศแต่ไม่ใช้การ "จำกัด" (restrict) การส่งออกที่โยงกับการผลิตภายในประเทศตามความหมายของข้อ 2 (c) อย่างไรก็ตาม ข้อที่น่าพิจารณาก็คือการบังคับให้ส่งออกเป็นร้อยละ 30 หรือร้อยละ 75 ของปริมาณการผลิตนั้น จะถือเป็นการจำกัดการส่งออกด้วยหรือไม่ เพราะโดยปกติแล้วจะส่งออกน้อยกว่าที่กำหนดไว้ไม่ได้ ซึ่งในแง่มุมมองนี้อาจตีความได้ว่าเป็นการจำกัดการส่งออก อย่างหนึ่งหรือไม่ ประเด็นเหล่านี้คงจะต้องมีการทำความเข้าใจกับ WTO ต่อไป

2. มาตรการตามข้อตกลง SCM

นอกจากมาตรการตามข้อตกลง TRIMs ที่กล่าวไปแล้ว ข้อตกลง TRIMs ในวิทยานิพนธ์ยังจะหมายความรวมถึงมาตรการที่เกี่ยวข้องแต่ไปบัญญัติไว้ในข้อตกลง SCM อีกด้วย

ข้อตกลง SCM ได้บัญญัติถึงการช่วยอุดหนุนที่ต้องห้าม (Prohibited Subsidies) ในมาตรา 3 ของส่วนที่ II ของข้อตกลง ซึ่งรวมมาตรการ LCR และ XR ดังนี้คือ*

2.1 การช่วยอุดหนุนตามกฎหมายหรือข้อเท็จจริงไม่ว่าจะมีเงื่อนไขใด ๆ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการส่งออก โดยให้พิจารณาประกอบกับ Annex I ของข้อตกลงด้วย

การช่วยอุดหนุนดังกล่าว มีลักษณะเป็น XR อย่างหนึ่งนั่นเอง แต่เป็น XR ที่มีการให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนเป็นปัจจัยสำคัญ เช่นการกำหนดเงื่อนไขของ BOI ให้มี XR เพื่อได้สิทธิประโยชน์ทางภาษีต่าง ๆ ซึ่งเป็นการช่วยอุดหนุน นอกจากนี้ใน Annex I¹¹ นั้นข้อ (a) ยังถือการช่วย

* มาตรา 3(1)(a) ของข้อตกลง SCM ดูเชิงอรรถที่ 3 (supra) ของบทนี้

อุดหนุนตาม 2.1 ข้างต้นเป็นการช่วยอุดหนุนเพื่อการส่งออก และข้อ (d) ของ Annex¹² ยังถือการที่รัฐปฏิบัติต่อสินค้านำเข้าที่ใช้ในการผลิตเพื่อการส่งออก ดีกว่า (more favorable than) การปฏิบัติต่อสินค้านำเข้าที่ใช้ในการผลิตเพื่อการบริโภคในประเทศเป็นการช่วยอุดหนุนเพื่อการส่งออก ซึ่งอยู่ในข่ายการถูกตอบโต้โดยภาษีตอบโต้การช่วยอุดหนุน (Counter-Vailing Duties หรือ CVD) ได้ด้วย

การช่วยอุดหนุนที่ต้องห้ามตามมาตรา 3 (1)(a) ของข้อตกลง SCM นี้ จะไม่ใช้กับประเทศกำลังพัฒนาเช่นประเทศไทย

¹¹ ข้อ (a) ของ Annex I ของข้อตกลง SCM บัญญัติว่า
(a) "The provision by governments of direct subsidies to a firm or an industry contingent upon export performance."

¹² ข้อ (d) ของ Annex I ของข้อตกลง SCM บัญญัติว่า
(d) "The provision by governments or their agencies either directly or indirectly through government mandated schemes, of imported or domestic products or services for use in the production of exported goods, on terms or conditions more favourable than for provision of like or directly competitive products or services for use in the production of goods for domestic consumption, if (in the case of products) such terms or conditions are more favourable than those commercially available on world markets to their exporters." (เน้นโดยผู้เขียน - emphasis added)

เป็นเวลา 8 ปี นับจากวันที่ข้อตกลงจัดตั้ง WTO มีผลใช้บังคับ¹³ โดยมีเงื่อนไขจะต้องค่อย ๆ ลดเลิกมาตรการอุดหนุนการส่งออก (export subsidies) ภายในเวลา 8 ปีด้วย ตามมาตรา 27(3) แต่หากประเทศกำลังพัฒนามีความจำเป็น

¹³ ประเทศไทยไม่อยู่ในประเภทประเทศกำลังพัฒนาตาม มาตรา 27(2)(a) และ Annex VII ของข้อตกลง SCM แต่เป็นประเทศกำลังพัฒนาตามมาตรา 27(2)(b) มาตรา 27(2)(b) บัญญัติว่า

"The prohibition of paragraph 1(a) of Article 3 shall not apply to:

(a).....

(b) other developing country Members for eight years from the date of entry into force of the Agreement Establishing the MTO subject to compliance with the provisions in paragraph 3 below."

จะต้องขยายเวลานานกว่า 8 ปี ก็ให้หารือกับคณะกรรมการการช่วยอุดหนุน
ได้¹⁴

2.2 การช่วยอุดหนุนไม่ว่าจะมีเงื่อนไขใด ๆ ขึ้นอยู่กับการใช้
สินค้าที่ผลิตภายในประเทศเป็นสัดส่วนมากกว่าสินค้านำเข้า ตาม

14 มาตรา 27(3) บัญญัติว่า

"Any developing country Member referred to in paragraph 2(b)[ดูเชิงอรรถที่ 16] above shall phase out its export subsidies within the eight year period, preferably in a progressive manner. However, a developing country Member shall not increase the level of its export subsidies, and shall eliminate them within a period shorter than that provided for in this provision when the use of such export subsidies is inconsistent with its development needs. If a developing country Member deems it necessary to apply such subsidies beyond the eight year period, it shall not later than one year before the expiry of this period enter into consultation with the Committee, which will determine whether an extension of this period is justified, after examining all the relevant economic, financial and development needs of the Member in question. If the Committee determines that the extension is justified, the developing country Member concerned shall hold annual consultations with the Committee to determine the necessity of maintaining the subsidies. If no such determination is made by the Committee, the developing country Member shall phase out the remaining export subsidies within two years from the end of the last authorized period.".

(เน้นโดยผู้เขียน-emphasis added)

I 15386739

มาตรา 3(1)(b)¹⁵

มาตรา 3(1)(b) ของข้อตกลง SCM นี้เป็นการระบถึง
 มาตรการ LCR ที่โยงกับการให้สิทธิประโยชน์ในรูปของการช่วยอุดหนุน ดังนั้น
 มาตรการ LCR ของ BOI ที่กำหนดไว้เป็นเงื่อนไขในการได้รับสิทธิประโยชน์
 ทางภาษีต่าง ๆ หรือสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ก็จะต้องอยู่ในความหมายของการช่วย
 อุดหนุนที่ต้องห้ามตามมาตรา 3(1)(b) นี้ ซึ่ง LCR ตามมาตรา 3(1)(b)
 ของข้อตกลง SCM นี้เป็น LCR ที่โยงกับเรื่องการช่วยอุดหนุนในขณะที่ LCR
 ตามข้อ 1 ของ Annex ของข้อตกลง TRIMs (ประกอบกับมาตรา 2 ของ
 ข้อตกลง TRIMs) นั้นครอบคลุมเฉพาะ LCR ที่เป็นเงื่อนไขของการผลิตไม่ว่า
 จะมีเงื่อนไขของการได้สิทธิประโยชน์ด้วยหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นประกาศของ
 กระทรวงอุตสาหกรรมที่ออกตามความในมาตราต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติ
 โรงงานโดยไม่มีเงื่อนไขการได้รับสิทธิประโยชน์จะอยู่ในขอบเขตของ LCR
 ตามข้อตกลง TRIMs

¹⁵ มาตรา 3 (1)(b) บัญญัติว่า

"Except as provided in the Agreement on
 Agriculture, the following subsidies, within the meaning
 of Article 1 above, shall be prohibited:

(a).....

(b) Subsidies contingent, whether solely or
 as one of several other conditions, upon the use of
 domestic over imported goods."

LCR ตามมาตรา 3(1)(b) นี้มีข้อผ่อนผันสำหรับ ประเทศกำลังพัฒนาเช่นกันโดยในมาตรา 27(2)(bis) ได้กำหนดว่า การช่วยอุดหนุนที่ต้องห้ามตามมาตรา 3(1)(b) ของข้อตกลง SCM นี้จะไม่ใช้บังคับกับประเทศกำลังพัฒนาเป็นเวลา 5 ปี นับจากวันที่ข้อตกลงจัดตั้ง WTO มีผลใช้บังคับ¹⁶ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าข้อผ่อนผันให้แก่ประเทศกำลังพัฒนานี้ให้เวลา 8 ปี สำหรับ XR แต่ให้เวลาเพียง 5 ปี สำหรับ LCR ซึ่งอาจจะเป็นเพราะมาตรการ XR นั้นมีปัญหาในการลดเล็กลงมากกว่า และคงมีปัญหาในการเจรจา TRIMs อย่างมาก ดังนั้นมาตรการ XR ทั่ว ๆ ไป จึงได้ถูกตัดออกจาก TRIMs ในร่างของ Arthur Dunkel แต่ก็อาจแฝงอยู่ในบทบัญญัติตามที่ไว้เคราะห์ การตีความไปแล้ว

โดยสรุปแล้ว ขอบเขตของมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้าในแง่กฎหมายซึ่งก็คือ LCR, TBR และ XR นั้น ตาม Final Act* แล้วต้องถือว่าได้ถูกกำหนดในข้อตกลง TRIMs เป็นหลัก และมีบางส่วนที่ถูกกำกับโดยข้อตกลง SCM ดังนั้นการพิจารณาหลักปฏิบัติอื่น ๆ ที่

¹⁶ มาตรา 27 (2)(bis) บัญญัติว่า

"The prohibition of paragraph 1(b) of Article 3 shall not apply to developing countries for a period of five years, and shall not apply to least developed countries for a period of eight years from the date of entry into force of the Agreement Establishing the MTO." (เน้นโดยผู้เขียน - emphasis added)

* Final Act รวมข้อตกลงจัดตั้ง WTO ซึ่งมาตรา II(2) ของข้อตกลงจัดตั้ง WTO รวมข้อตกลงต่าง ๆ ในการเจรจารอบอุรุกวัย โดยบัญญัติว่า กรมสารสัน (legal instruments) ทั้งหลายใน Annexes 1,2,3 เป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงจัดตั้ง WTO

เกี่ยวกับ LCR, TBR* และ XR ต่อไปนี้จะพิจารณาจากข้อตกลง TRIMs เป็นหลัก ส่วนข้อตกลง SCM นั้นจะได้พิจารณาในส่วนที่มีการผูกเป็นเงื่อนไขกับการให้สิทธิประโยชน์เท่านั้น ผลกระทบของข้อตกลง TRIMs ต่อกฎหมายเศรษฐกิจของไทย จะวิเคราะห์โดยอาศัยกรอบการวิเคราะห์จากขอบเขตที่กล่าวมาข้างต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* ข้อกำหนด TBR ไม่มีในกฎหมายเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน

3.2 หลักปฏิบัติในข้อตกลง TRIMs

ข้อตกลง TRIMs ได้วางหลักปฏิบัติต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้คือ

1. การแจ้งและระยะเวลาผ่อนผัน (Notification and Transitional Arrangements)

ข้อตกลงนี้กำหนดว่าภายใน 90 วัน หลังจากที่ข้อตกลงจัดตั้ง WTO มีผลใช้บังคับประเทศสมาชิกจะต้องแจ้งมาตรการ TRIMs ต่าง ๆ ของประเทศตนที่ขัดกับข้อตกลงนี้ (คือขัดกับมาตรา III และมาตรา XI นั้นเอง) ต่อคณะมนตรีการค้าสินค้า (Council for Trade in Goods)¹⁷

ระยะเวลาผ่อนผัน ในการเจรจาต่อรองนี้ได้กำหนดระยะเวลาให้ประเทศต่าง ๆ มีเวลาในการปรับเตรียม เพื่อให้สอดคล้องรองรับกับข้อตกลงนี้ คือต้องพยายามยกเลิกกฎหมาย หรือเกณฑ์การปฏิบัติและข้อบังคับเนื่องจากประเทศภาคี ซึ่งมีทั้งประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนาประเทศแต่ละประเทศย่อมมีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันข้อตกลงนี้จึงกำหนดให้มีระยะเวลาผ่อนผันแตกต่างกันไปดังนี้ คือประเทศที่พัฒนาแล้ว (developed contracting party) มีระยะเวลาผ่อนผันเพียง 2 ปี ส่วนประเทศที่กำลังพัฒนา (developing contracting party) มีระยะเวลาผ่อนผัน 5 ปี และประเทศด้อยพัฒนา (least-developed contracting party) มีระยะเวลาผ่อนผันนานที่สุดคือ 7 ปี¹⁸

นอกจากนั้นประเทศที่กำลังพัฒนาอาจจะร้องขอขยายระยะเวลาผ่อนผันต่อคณะมนตรีการค้าสินค้า ในการยกเลิกมาตรการการลงทุนที่ขัดกับข้อตกลงนี้ออกไปได้อีก เนื่องจากมีความลำบากในการปฏิบัติตามข้อตกลงคณะมนตรีฯ นี้จะพิจารณาเป็นราย ๆ ไป โดยคำนึงถึงการพัฒนาการเงินและการค้าของประเทศผู้ขอประกอบการพิจารณา¹⁹

¹⁷ มาตรา 5(1) ของข้อตกลง TRIMs

¹⁸ Ibid., มาตรา 5(2).

¹⁹ Ibid., มาตรา 5(3).

ในระยะเวลาด่วนนี้ ประเทศสมาชิกจะต้องไม่เปลี่ยนแปลง
มาตรการการลงทุนที่ได้แจ้งต่อคณะมนตรีการค้าสินค้า ตามมาตรา 5 วรรค 1
ในลักษณะที่ขัดกับข้อตกลงนี้ การกำหนดมาตรการการลงทุนที่ขัดกับหลักใน
ข้อตกลงนี้ในช่วงเวลาน้อยกว่า 180 วัน ก่อนข้อตกลงจัดตั้ง WTO จะมีผลใช้
บังคับจะไม่ได้รับประโยชน์จากช่วงระยะเวลาผ่อนผันตามหลักเกณฑ์ที่กล่าว
มานี้²⁰

แต่กระนั้นก็ตาม การปฏิบัติตามหลัก National Treatment
และ Quantitative Restrictions ตาม มาตรา 2 นั้นเพื่อที่จะไม่ให้
อุตสาหกรรมเดิมได้เปรียบอุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้นใหม่ ในระยะเวลาผ่อนผัน
ประเทศภาคีจะต้องใช้มาตรการการลงทุนต่ออุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้นใหม่
เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมเดิม โดยอุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้นใหม่ผลิตสินค้าเช่นเดียวกับ
กับอุตสาหกรรมเดิม และมาตรการการลงทุนที่จะใช้กับอุตสาหกรรมใหม่จะต้อง
แจ้งต่อคณะมนตรีการค้าสินค้า โดยมาตรการการลงทุนที่ใช้กับอุตสาหกรรมเดิม
และอุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้นใหม่ จะต้องมียุทธศาสตร์สิ้นสุดพร้อม ๆ กัน เพื่อให้
เกิดการแข่งขันที่เท่าเทียมกัน²¹

2. หลักความโปร่งใส (Transparency)

ประเทศสมาชิก จะต้องยืนยันว่าจะปฏิบัติตามปฏิบัติตาม
มาตรา X ของ GATT 1994 ในเรื่องความโปร่งใส และการยอมรับพันธกรณี
ในการแจ้ง (Notification) ซึ่งบัญญัติไว้ในบันทึกความเข้าใจ ในปี 1979
ว่าด้วย "บันทึก ความเข้าใจ เกี่ยวกับการแจ้ง (Notification) การหารือ
(Consultation) การระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement) และการ
ตรวจตราติดตามผล (Surveillance)"²²

ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะต้องแจ้งสำนักเลขาธิการของ
WTO (The WTO Secretariat) เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมาตรการ
การลงทุน ซึ่งรวมทั้งหน่วยงานและเจ้าพนักงานภูมิภาคและท้องถิ่น

²⁰ Ibid., มาตรา 5(4).

²¹ Ibid., มาตรา 5(5).

²² Ibid., มาตรา 6(1)

(local government)²³

ในกรณีประเทศสมาชิกยกประเด็นเกี่ยวกับข้อตกลงนี้แต่ละประเทศภาคีจะต้องพิจารณาอย่างเป็นธรรมต่อการขอข้อมูล ข่าวสาร และจะต้องให้โอกาสในการหารืออย่างเพียงพอ เพื่อจะเป็นการยืนยันตามข้อตกลงแอกต์ มาตรา X ประเทศภาคีอาจจะไม่เปิดเผยข้อมูล ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการค้าบังคับใช้กฎหมาย หรือขัดต่อผลประโยชน์ของสาธารณะ หรืออาจจะเป็นผลเสียหายต่อผลประโยชน์ทางการค้าที่ชอบด้วยกฎหมายของอุตสาหกรรมเอกชน หรืออุตสาหกรรมของรัฐ²⁴

3. คณะกรรมการ TRIMs (Committee on TRIMs)

ข้อตกลง TRIMs กำหนดให้มีการตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้าจากประเทศสมาชิกของ WTO ทั้งหมด คณะกรรมการจะเลือกประธานและรองประธานเอง และคณะกรรมการดังกล่าวจะต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือมีฉะนั้นเมื่อมีการร้องขอจากประเทศสมาชิก²⁵

คณะกรรมการจะมีความรับผิดชอบตามที่คณะมนตรีการค้าสินค้ามอบหมาย และเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกหารือในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติและการใช้บังคับตามข้อตกลงนี้²⁶

คณะกรรมการจะต้องติดตามผลการปฏิบัติและการใช้บังคับข้อตกลงนี้ และจะต้องรายงานต่อคณะมนตรีการค้าสินค้า ปีละครั้ง²⁷

การมีคณะกรรมการ TRIMs และหน้าที่ที่กำหนดไว้นี้ จะมีผลต่อการปฏิบัติตามข้อตกลง TRIMs เพราะประเทศสมาชิกจะมีแรงกดดันจากระบบระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นว่าจะต้องปฏิบัติตามที่ตนเองได้แจ้งไว้

²³ Ibid., มาตรา 6(2).

²⁴ Ibid., มาตรา 6(3).

²⁵ Ibid., มาตรา 7(1).

²⁶ Ibid., มาตรา 7(2).

²⁷ Ibid., มาตรา 7(3).

4. การหารือและการระงับข้อพิพาท (Consultation and Dispute Settlement)

ให้นำข้อตกลงของมาตรา XXII และมาตรา XXIII ของ GATT 1994 และตามที่มีการขยายความในบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการระงับข้อพิพาทตามมาใช้กับการหารือและการระงับข้อพิพาทที่เกิดจากข้อตกลง TRIMs นี้ด้วย²⁸

5. การทบทวนโดยคณะมนตรีการค้าสินค้า (Review by the Council for Trade in Goods)

คณะมนตรีการค้าสินค้า จะต้องทบทวนการปฏิบัติตามข้อตกลงนี้ ไม่น้อยกว่า 5 ปี หลังจากข้อตกลงการจัดตั้ง WTO มีผลใช้บังคับ และในกรณีจำเป็นอาจมีการเสนอขอรหัสมนตรีเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมข้อตกลงนี้ได้ด้วยการทบทวนนั้นคณะมนตรีฯ อาจจะต้องพิจารณาประกอบกับนโยบายการลงทุนและนโยบายการแข่งขันด้วย²⁹

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁸ Ibid., มาตรา 8.

²⁹ Ibid., มาตรา 9.

3.3 ข้อยกเว้น

1. ข้อยกเว้น (Exceptions)

บรรดาข้อยกเว้นทั้งหลายภายใต้ GATT 1994 ให้นำมาใช้
บังคับกับบทบัญญัติในข้อตกลง TRIMs ด้วยโดยอนุโลม³⁰

2. ประเทศกำลังพัฒนา (Developing Country Members)

ประเทศกำลังพัฒนาอาจจะไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรา 2
ของข้อตกลง TRIMs ได้เป็นการชั่วคราวแต่ทั้งนี้ไม่เกินกว่าขอบเขตที่มาตรา
XVIII ของ GATT 1994, บันทึกความเข้าใจเรื่องดุลย์การชำระเงินของ
GATT 1994 และปฏิญญา ปี 1979 เรื่อง มาตรการทางการค้าที่กำหนดเพื่อ
ดุลย์การชำระเงิน อนุญาตให้ไม่ปฏิบัติตามมาตรา III และมาตรา XI ของ
GATT 1994 ได้³¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³⁰ Ibid., มาตรา 3.

³¹ Ibid., มาตรา 4.